

ICKE TEKNISK SAMMANFATTNING AV HUVUDSTUDIEN FÖR DET NEDLAGDA GASVERKET I ESLÖV

2025-02-19

BAKGRUND

Eslövs kommun har låtit genomföra en huvudstudie för det före detta gasverksområdet i Eslöv. En huvudstudie är en omfattande undersökning som bland annat innefattar provtagningar, bedömning av vilka risker som finns och om det finns ett behov av åtgärder. Det ingår även att ta reda på hur man ska åtgärda riskerna på bästa sätt. Huvudstudien baseras på den förstudie som gjordes 2019 för gasverket. I huvudstudien som blev klar 2024 har kunskaperna om området ökat ännu mer och man ser att det finns ett behov av att genomföra åtgärder. En icke teknisk förenklad sammanfattning av slutsatserna från huvudstudien beskrivs nedan.

Gasverket i Eslöv har funnits sedan tidigt 1900-tal. År 1961 lades det ner och idag finns ett område för villor, industri och park där gasverket låg. Gasverket producerade gas till staden genom att förbränna stenkol, vilket gav upphov till farliga ämnen - föroreningar. Dessa föroreningar ligger än idag kvar i marken i området. Dessa föroreningar kan påverka både människors hälsa och miljö negativt. De utgörs av bland annat stenkolstjära, cyanid och tungmetaller.

UTFÖRDA UNDERSÖKNINGAR

Det har gjorts många provtagningar i området. Jord, grundvatten, dagvatten och sediment i dagvattenbrunnar i området har samlats in för att undersöka innehållet av föroreningar. Det grundvatten som provtagits är det vatten som finns i jorden några meter ned under markytan. Anledningen till att det undersöks är för att detta vatten rör sig och på så sätt kan ta med sig föroreningar till andra områden. Det har även gjorts en provtagning av ytvatten och sediment i den damm som dagvattnet från området leds till.

FÖRORENINGSSITUATION

Fem källområden har identifierats i området. Ett källområde är ett område där halter av föroreningar är särskilt höga. Dessa områden är markerade med rött i kartan över området nedan. Källområdena finns både inom område för industri, park och bostäder.

Karta över området. Identifierade källområden med föroreningshalter som i flertalet punkter överskrider gränsvärdet för farligt avfall (FA). De svarta linjerna tillsammans med vit text anger de delområden som definierats, beroende på historisk information och föroreningsituation.

RISKER MED UPPMÄTTA HALTER

Naturvårdsverket har tagit fram riktvärden som anger vilka halter av föroreningar som kan orsaka oacceptabla risker för olika typer av områden. I ett villaområde behöver till exempel halterna vara lägre än i ett industriområde för att inte människor ska påverkas negativt av de farliga ämnena. En viss anpassning av riktvärdena har gjorts för att passa förutsättningarna som finns vid de olika delområdena.

Det finns en risk att de föroreningar som hittats i jord har en negativ påverkan på ekosystemet i marken. Det finns även risker för spridning till grundvatten nedströms området. Inom och nära källområdena är grundvattnet kraftigt påverkat av föroreningar.

Det finns halter av föroreningar i både område för villor, park och industri som kan ge negativa hälsoeffekter. Denna bedömning grundar sig på Naturvårdsverkets riktvärden. Hälsan kan påverkas om man bor eller vistas i området under många år. Riskerna uppkommer om barn eller vuxna råkar äta av jorden och om man har hudkontakt med jorden. Som ett försiktighetsmått bör man även undvika att äta grönsaker, frukt och bär med mera som odlats direkt i den påverkade jorden. Boenden har tidigare fått information om att det går bra att äta frukt och bär från trädgårdarna, utifrån de prover som togs 2019. De undersökningar som nu gjorts har påträffat högre halter av föroreningar i jord än vad man kände till 2019. Med tanke på de halter som man nu vet finns i jorden är den nya rekommendationen att helt undvika att äta något som odlats och vuxit i påverkad jord.

Det har även undersökts om föroreningarna tar sig från jorden och grundvattnet till byggnaders inomhusluft. De mätningar som gjorts av inomhusluft i villorna och industrilokalen visar att risken för föroreningar i inomhusluft är mycket låg.

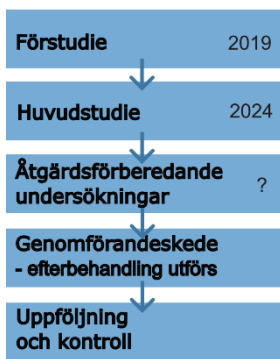
Det är särskilt viktigt att se till att barn inte råkar äta av jorden. Den allra ytligaste matjorden är mindre påverkad än jorden under men man ska ändå vara försiktig eftersom farliga ämnen ändå finns ganska ytligt i jorden. Det är viktigt att inte odla i jorden. Odling kan i stället göras i ny jord och rötterna ska inte ha kontakt med den påverkade jorden. Hantering och grävning i jorden ska undvikas. Det är inte lämpligt att bygga på den förorenade marken. Man behöver inte vara orolig att bo eller vistas i området om man följer dessa rekommendationer.

Behovet av marksanering är angeläget utifrån de risker som föreligger, särskilt för barn men även för vuxna.

ÅTGÄRDSUTREDNING OCH RISKVÄRDERING

I huvudstudien har det undersökts vilka alternativ det finns för att genomföra en sanering och åtgärd av föroreningarna. Den övre delen av jorden behöver troligtvis tas bort genom schaktning med grävmaskin eller genom storskalig borrhning. Den undre jorden kan även den tas bort med schaktning men det finns även andra tekniker som kan användas för att bryta ned föroreningar. En av dessa tekniker består av att värma upp jorden så att föroreningarna kan samlas upp. En annan teknik består av att tillsätta kemikalier i marken som bryter ned föroreningarna. Det finns många faktorer som påverkar vilken åtgärd som är lämplig. Till exempel behöver man väga samman hur bra åtgärdstekniken är med hur mycket störningar (till exempel buller) som uppkommer för att komma fram till vilket val som är bäst. Det finns i detta fall ingen åtgärdsteknik som är självklar att använda.

ARBETET FRAMÅT

Innan en åtgärd (efterbehandling) kan genomföras behövs mer kunskap och fler tester behöver utföras för att åtgärden ska bli så bra som möjligt. Vid varje steg och pil som anges i processen i figuren till vänster så behöver Eslövs kommun, via Länsstyrelsen i Skåne, göra en ansökan hos Naturvårdsverket för att få medel (pengar). Naturvårdsverket är en statlig myndighet som arbetar med Sveriges miljöarbete. Arbetet behöver ske etappvis och nästa steg efter huvudstudien är åtgärdsförberedande undersökningar. Anledningen till att man ansöker om pengar hos Naturvårdsverket är för att det inte finns någon ansvarig som kan betala. Naturvårdsverket prioriterar pengarna där de gör mest nytta och väljer bland projekt över hela landet.

På längre sikt är målet att man ska kunna bo och vistas i området utan att det finns oacceptabla risker. Processen för att genomföra en åtgärd kan tyvärr ta många år men Eslöv kommun och andra myndigheter arbetar för att processen ska komma framåt så fort som möjligt.